

Sygn. akt VU 1158/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku L. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania L. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 30 września 2015 r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy L. C. prawo do emerytury od dnia (...) 2015 roku;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz wnioskodawcy L. C. kwotę 360 zł (słownie trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VU 1158/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 września 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił L. C. prawa do emerytury podnosząc w uzasadnieniu decyzji, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 28 lat, 3 miesiące i 27 dni, jednakże z 15 lat pracy w warunkach szczególnych udowodnił jedynie okres w rozmiarze 12 lat, 7 miesięcy i 10 dni.

W odwołaniu wniesionym od powyższej decyzji w dniu 21 października 2015 roku L. C. wniósł o zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku na stanowisku ostrzarz.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania.

Na rozprawie strony podtrzymały stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

L. C. urodził się w dniu (...). W dniu 17 września 2015 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury. Wnioskodawca był członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W dniu 17 września 2015 roku złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1- 4 akt emerytalnych)

L. C. na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się okresem ubezpieczenia w łącznym rozmiarze 28 lat, 3 miesiące i 27 dni.

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do okresu stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 1 lutego 1978 do dnia 31 grudnia 1979 roku oraz od dnia 1 stycznia 1988 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku (pomniejszony o okres zasiłków chorobowych) na stanowisku ostrzarcz w (...) Zakład (...) Sp.z o.o.

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku na stanowisku ostrzarcz w (...) Zakład (...) Sp.z o.o.

(dowód: decyzja z dnia 30.09.2015r. k.8 akt emerytalnych; odpowiedź na odwołanie k. 3-4)

W dniu 24 września 1973 roku wnioskodawca L. C. zawarł z (...) Zakład (...) Sp.z o.o. (poprzednio Tartak (...) w K.) umowę o pracę na stanowisku ślusarz w warsztacie mechanicznym, gdzie pracował do dnia 28 października 1974 roku.

W dniu 2 listopada 1976 roku L. C. po powrocie z wojska zawarł z (...) Zakład (...) Sp.z o.o. (Zakład (...) w K.) umowę o pracę na stanowisku ślusarz w warsztacie mechanicznym.

Od dnia 1 lutego 1978 roku pracodawca zmienił wnioskodawcy stanowisko pracy ze ślusarza na stanowisko ostrzarcha i przyznał mu dodatek szkodliwy w wysokości 0,50 złotych/godz.

W angażach pracodawca wskazywał jako stanowisko pracy wnioskodawcy – pracownik warsztatu mechanicznego.

Od dnia 1 stycznia 1980 roku wnioskodawca jako pracownik warsztatu mechanicznego został przeniesiony na stanowisko ślusarza konserwatora do wydziału skrzynkarni.

W angażach wskazywano jako stanowisko pracy – ślusarz, ślusarz konserwator, zaś od 1 stycznia 1988 roku jako ostrzarch – ślusarz, ostrzarch.

Wnioskodawca od 1 stycznia 1987 roku otrzymywał dodatek szkodliwy.

W świadectwie pracy z dnia 9 listopada 2001 roku pracodawca wskazał, iż L. C. pracował od dnia 24 września 1973 roku do dnia 9 listopada 2001 roku na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy jako ślusarz konserwator, ostrzarch.

W świadectwie wykonywania pracy zaliczonej do pierwszej kategorii zatrudnienia pracodawca zaświadczył, iż L. C. w okresie zatrudnienia od dnia 1 lutego 1978 roku do dnia 31 grudnia 1979 roku oraz od dnia 1 stycznia 1988 roku do dnia 9 listopada 2001 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace jako ostrzarch pił na stanowisku ostrzarch wymienionym w dziale III poz. 78, pkt 2 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 18 Ministra Leśnictwa i (...) z dnia 22 maja 1982 roku.

(dowód: przyjęcie do pracy k. 1 akt osobowych; karty obiegowe zamian w aktach osobowych; umowa o prace k. 4 akt osobowych; angaż k. 5, k. 7, k.9, k. 11 - 13, k. 15 - 16, k. 18- 20, k. 22 -24, k. 28, k. 37, k. 40, k. 42, k. 43-44, k. 48; świadectwo pracy w aktach osobowych; świadectwo wykonywania pracy w aktach osobowych; karty wynagrodzenia w aktach osobowych)

(...) Zakład (...) Sp.z o.o. (poprzednio Tartak (...) w K., Zakład (...) w K.) był to zakład drzewny.

W skład zakładu wchodziły oddziały produkcyjne i warsztatowe. W warsztacie mechanicznym pracowały wyspecjalizowane brygady – ślusarze, spawacze, ostrzarze, szlifierze, elektrycy. Na hali traków było 4 ostrzarzy, na skrzynkarni było 2 ostrzarzy.

Wnioskodawca w pierwszym okresie zatrudnienia pracował w warsztacie jako ślusarz konserwator. Jako ślusarz zajmował się konserwacją maszyn i urządzeń.

Od 1977 roku wnioskodawca pracując w warsztacie został skierowany do prac ostrzarza, mimo braku zmiany angażu. Wykonywał wówczas prace związane z oprawą pił trakowych taśmowych i tarczowych oraz ostrzeniem pił. Było to związane z zapotrzebowaniem na pracę ostrzarzy.

Od 1 lutego 1978 roku do 31 grudnia 1979 roku wnioskodawca został skierowany do pracy w skrzynkarni. Nastąpiła wówczas zmiana angażu wnioskodawcy na stanowisko ostrzarza. W skrzynkarni wnioskodawca wykonywał piły od podstaw. Wnioskodawca otrzymywał taśmę stali. Ciął w gilotynie stal, następnie szlifował szlifierką pneumatyczną lub elektryczną końce tak, aby po złożeniu w miejscu łączenia grubość stali była taka sama jak w pozostałych miejscach. Po szlifowaniu należało przewalcować pilę, aby miała kształt. Następnie ostrzył zęby piły ostrzarką elektryczną. Ustawiał głębokość i szlifował każdy ząb piły. Zęby były co 1,5 cm na pile o długości około 3 metrów. Były to piły trakowe tarczowe i taśmowe. W trakcie ostrzenia w powietrzu unosiły się opiłki stali, była wysoka temperatura.

Wszyscy ostrzarze czy to pracujący w warsztacie czy w skrzynkarni podlegali pod jednego kierownika. Pracodawca ustalał ilość etatów na poszczególne specjalności. Na skrzynkarni ustalił ilość etatów ostrzarzy na 2 etaty. Wówczas wnioskodawca od 1 stycznia 1980 roku został przeniesiony na etat ślusarza, ale nadal pracował jako ostrzarz i wykonywał prace przy produkcji pił i ich ostrzeniu. P. pracowały na oddziałach produkcyjnych, często się tępiły, zużywały. Zapotrzebowanie na pracę ostrzarzy pił w tartaku było bardzo duże.

Wnioskodawca wykonywał prace ostrzarza bez względu na nazwę stanowiska od 1977 roku do końca zatrudnienia. Zakres obowiązków i charakter pracy wnioskodawcy nie zmieniał się. Wnioskodawca wykonując prace ostrzarza nie był kierowany do innych prac. W pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał wyłącznie prace ostrzarza pił trakowych.

(dowód: zeznania świadka K. S. protokół z dnia 4 marca 2016 roku k. 20v nagranie od minuty 00.02.41 do minuty 00.17.25 płyta CD k.22; zeznania świadka M. L. protokół z dnia 4 marca 2016 roku k. 21 nagranie od minuty 00.17.25 do minuty 00.27.32 płyta CD k.22; zeznania wnioskodawcy protokół z dnia 4 marca 2016 roku k. 21-21v nagranie od minuty 00.27.32 do minuty 00.34.55 płyta CD k.22)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013, poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać

w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie jest członkiem OFE.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Podnoszona zatem przez organ rentowy okoliczność nie dysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach w odniesieniu do spornego okresu, nie przesądza jeszcze, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w

rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Zakład (...) Sp.z o.o. (poprzednio Tartak (...) w K., Zakład (...) w K.) był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach emerytalnych i osobowych. Nie sporny był również charakter zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od dnia 1 lutego 1978 do dnia 31 grudnia 1979 roku oraz od dnia 1 stycznia 1988 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku (pomniejszony o okres zasiłków chorobowych) na stanowisku ostrzarz w (...) Zakład (...) Sp.z o.o. zaliczony przez organ rentowy do prac w warunkach szczególnych.

Spór dotyczył charakteru pracy wnioskodawcy oraz rodzaju czynności wykonywanych przez niego w okresie od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku.

W odwołaniu wnioskodawca wnosił bowiem o zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych również okresu od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku w (...) Zakład (...) Sp.z o.o. podnosząc, iż wówczas również wykonywał prace ostrzarza, a zatem takie same prace jak w niespornym okresie, mimo iż w angażach pracodawca wskazywał stanowisko wnioskodawcy jako ślusarza.

Wobec powyższego na wnioskodawcy, zgodnie z treścią art. 6 k.c, spoczywał ciężar wykazania pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca sprostą temu obowiązkowi. Szczególne warunki pracy wnioskodawcy w (...) Zakład (...) Sp.z o.o. od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku Sąd ustalił w oparciu o spójne i logiczne, a co za tym idzie wiarygodne zeznania świadków: K. S. i M. L., którzy w spornych okresach pracowali razem z wnioskodawcą, a zatem posiadają szczegółową wiedzę na temat jego codziennej pracy i obowiązków oraz zeznania samego wnioskodawcy, a także w oparciu o dokumentację zgromadzoną w jego aktach osobowych. Należy podnieść, iż K. S. był bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy jako brygadzysta i od 1978 roku kierownik, który był odpowiedzialny za brygady ostrzarzy, ślusarzy i spawaczy, zaś M. L. pracował w warsztacie mechanicznym jako mechanik w sąsiedztwie stanowiska pracy wnioskodawcy. Z racji wykonywanej pracy świadkowie doskonale wiedzieli zatem jak wyglądały codzienne obowiązki pracownicze wnioskodawcy. Zeznania świadków ani wnioskodawcy były szczegółowe, korelowały ze sobą oraz z dokumentacją z akt sprawy i nie były kwestionowane przez organ rentowy.

Analiza zeznań świadków oraz dokumentów osobowych prowadzi do wniosku, że wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach co najmniej od 1977 roku, a z całą pewnością od 1 lutego 1978 roku aż do końca zatrudnienia w Spółce (...), tj. do dnia 9 listopada 2001 roku wykonując prace ostrzarza zarówno będąc zatrudnionym na stanowisku ślusarza, jak i na stanowisku ostrzarza. Wprawdzie w dokumentach akt osobowych jako stanowisko pracy wnioskodawcy jest wskazane w spornym okresie od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku stanowisko ślusarza lub ślusarza konserwatora, jednakże świadkowie jednoznacznie wskazywali, iż w okresie zatrudnienia wnioskodawcy od 1978 roku do końca zatrudnienia nie nastąpiła zmiana w zakresie wykonywanych przez niego obowiązków ostrzarza. Nadal podobnie jak w niespornym okresie od 1 lutego 1978 roku do dnia 31 grudnia 1979 roku, tak i w okresie od 1 stycznia 1980 roku do końca zatrudnienia, wnioskodawca wykonywał czynności ostrzarza. Świadkowie przy tym w sposób logiczny i racjonalny wyjaśnili z czego wynikała zmiana angażu. Wynikało to zatem wyłącznie z polityki kadrowej pracodawcy, który przewidywał np. na skrzynkarni tylko 2 etaty ostrzarzy, podczas gdy zapotrzebowanie było znacznie większe. Wówczas kierownik, K. S., skierował wnioskodawcę od 1 stycznia 1980 roku do pracy jako ostrzarza mimo angażu na ślusarza. Świadkowie i wnioskodawca w sposób szczegółowy, spójny i jednoznaczny opisali czynności jakie wykonywał w spornym okresie wnioskodawca. Pracę ostrzarza wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, stale, nie był też kierowany do wykonywania innych prac. Było to oczywiste, skoro Zakład był zakładem drzewnym, tartakiem, gdzie znaczące prace wykonywały urządzenia tartaczne zaopatrzone w piły trakowe taśmowe i tarczowe. P. te zużywały się, tępiły, uszkadzały przy pracy. Zapotrzebowanie zatem na nowe piły czy ostrzenie było ogromne. Zeznania te częściowo znajdują potwierdzenie w dokumentach z akt osobowych, gdzie chociażby w kartach wynagrodzeń już od 1 stycznia 1987 roku wskazano, że wnioskodawcy przysługuje dodatek szkodliwy. Taki dodatek otrzymywali zaś właśnie ostrzarze. Ponadto z akt osobowych wynikało również, że pracodawca wyjątkowo niefrasobliwie określał stanowiska pracy wnioskodawcy. Nazwy stanowisk były używane niekonsekwentnie, nawet w okresie niespornym wskazywano, iż było to stanowisko

ślusarz, ślusarz – ostrzarz, ostrzarz. Dopiero zatem materiał dowodowy w postaci dokumentów uzupełniony wiarygodnymi, spójnymi z dokumentami, zeznaniami świadków i wnioskodawcy pozwolił na ustalenie faktycznego charakteru pracy wnioskodawcy i rzeczywiście wykonywanych przez niego czynności.

Wnioskodawca w spornym okresie, mimo zmiany angażu, nie wykonywał prac ślusarza, lecz w dalszym ciągu był kierowany przez bezpośredniego przełożonego K. S. wyłącznie do prac ostrzarza pił.

Prace wykonywane przez wnioskodawcę, a polegające na szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne, a takie prace wnioskodawca wykonywał w spornym okresie, są pracami w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku działem III, poz. 78.

Sąd zatem uznał pracę wykonywaną przez wnioskodawcę w (...) Zakład (...) Sp.z o.o. od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku, tj. **w wymiarze 8 lat** za pracę w warunkach szczególnych.

Łącznie z okresem uznanym przez organ rentowy w wymiarze 12 lat, 7 miesięcy, 10dni wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach znacznie przekraczającym 15 lat, tj. **20 lat, 7 miesięcy i 10 dni**.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca w dacie (...) 2015 roku spełnił jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki, to jest osiągnął wiek emerytalny (60 lat) oraz wymagany okres zatrudnienia (25 lat), należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Dlatego też na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia (...) 2015 roku. Z tym bowiem dniem została spełniona ostatnia przesłanka, od której zależało prawo skarżącego do emerytury, tj. osiągnięcie wieku 60 lat przez wnioskodawcę.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących stawek z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika procesowego.